

מעשה בר"ג וזקנים – שיטת רש"י

<p>ר"ג הניח טבל בביתו שלא הספיק לתקנו, ושכח למנות שליח לתקנו, והיה ירא שמא יאכלו ב"ב טבל. ועל כן מיהר לעשר ולתרום אותו, בהיותו בספינה.</p>	
קושיות תוס'	תירוץ
קושיה א	<p>איך מועיל תיקונו אדרבא גרע טפי שמא יאכלו ב"ב הכל ואף את המעשר (תרומ"ע) ?</p>
קושיה ב	<p>תוס'. היה הרבה תבואה וידע שישאר מספיק תבואה לתרו"מ. <u>רש"י</u>: אכילת תרומ"ע לא חמיר מטבל, דאף טבל לתרומ"ע יש בו מיתה בידי שמים. ואדרבה לשיטת רב תרומ"ע קיל מטבל, שתרומ"ע הוי רק בלאו, וא"כ ודאי תיקן שיהא 99% מותר באכילה. וחוץ מזה, כיון שתוקן ע"י ברירה, ממילא אם יאכלו יותר משיעור החולין, יתבטל כל ההפרשה ויחזור לטבלו, וא"כ ודאי הוי רק תיקון, על הצד שלא יאכלו יותר משיעור החולין.</p>
קושיה ג	<p>איך יצא מבלי לתקן, הלוא חזקה על חבר שאינו מוציא מת"י דבר שאינו מתוקן ?</p>
קושיה ד	<p>למה מיהר ליתן ולהקנות התרו"מ ולא הסתפק בקריאת שם ?</p>
קושיה ה	<p>הרי לא אמר שיהא מעושר ?</p>
קושיה ו	<p>הרי לא אמר כמה יהא מעשר ?</p>
קושיה ז	<p>במשנה בהמשך מבואר שר' יהושע הקנה התרומ"ע לראב"ע, ולמה הוצרך לזה, הרי אין חשש שיאכלו את המעשר ? [כי ב"ב של ר' יהושע, אינם יודעים שזכה במעשר וב"ב של ר"ג לא יגיעו לאכלו כדלעיל בקושיה א']</p>
קושיה ח	<p>הרי לא קבע מקום ?</p>
<p>שיטת תוס'</p>	
<p>ר"ג הניח טבל בביתו והזייר ב"ב שלא יאכלום (כפיה"נ רצה לתקן בעצמו ולכן לא מינה שליח, דמצוה בו יותר). אלא שהתקרב זמן הביעור והוצרך לבער – ליתן ולהקנות התרו"מ. והמשנה מתארת לנו רק את מהלך הביעור. אבל באמת מקודם לכן הוא קרא שם באופן הראוי שיחול מיד. דהיינו שאמר אחד מעשרה יהא מעשר ראשון בצפוננו, ועוד אחד מעשרה יהא מעשר עני בדרומו (ו"שאני עתיד למוד", היינו שאני עתיד למדוד ולהפריש במקום שקבעתי), אלא שהמשנה לא כתבה זאת, כי אין זה עיקר המעשה. או שלא קרא שם כלל, ומהני הקנאתו לענין ביעור, משום דסבר מתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמיין. (ועי' אה"ב מ"ב, 4 מה שפלפלו בזה).</p>	
קושיה י"א	<p>מדוע לא הוזכר תרומה גדולה במעשה דר"ג ?</p>
י"ב א	<p>חטה אחת סגי מדאורייתא, וקל לתקנה. והפריש ונתן מיד, לקיים הדין דאורייתא.</p>
דחיה	<p>וכי לא היה לו לחוש לדין דרבנן ? (הרי בכך שנתן חטה אחת, הפסיד קיום תקנת חכמים, דשוב אינו יכול להוסיף ולהשלים לשיעור דרבנן)</p>
י"ב ב	<p>לפי שאינה חייבת בביעור דהכי משמע במשנה ביכורים "יש במע"ש וביכורים משא"כ בתרומה" וחשיב ביעור. חייבת בביעור. דהכי משמע במשנה דמע"ש כיצד מצות ביעור, תרומה נותנה לכהן.</p>
דחיה	<p>לכה"פ הוי מדרבנן. ויש משנה דמפיק ליה מקרא (א"כ משמע דהוי אפילו מדאורייתא). והמשנה בביכורים, י"ל דאיירי לענין לבער מן העולם שמע"ש וביכורים אם הגיע זמן הביעור והם חוץ לירושלים, חייב לבערם מן העולם. אבל ת"ג שנאכלת בכל מקום, תמיד יוכל ליתנה לכהן ולקיים המצוה רגילות להפרישה בגורן, מיד. (מפני שניתנת באומד ומחשבה, וקל להפרישה. ריטב"א)</p>
מסקנה	<p>וע"כ אמרו בירושלמי חזקה לגורן שלא תיעקר עד שהפרישו ממנה ת"ג. מצא פירות (שיצאו מן הגורן): אם צבורים, אסורים משום גזל, כי מסתמא הניחם לדעת שיחזור ויקחם. ואם מפוזרים, מותרים משום גזל, דמסתמא אינו מקפיד עליהם ומרשה לקחתם. בין כך ובין כך חייבים בהפרשת תרו"מ (כי לא הפקירם) חוץ מת"ג (שודאי כבר הפריש בגורן).</p>

מעשר ראשון (תוד"ה נתון ליהושע)		
ר"ע	ראב"ע	
ללוי בלבד	לכהן או ללוי	קודם קנס
וי"א לכהן או ללוי	לכהן בלבד	אחר הקנס
ר"ג סבר כר"ע ונתן לר"י		
(א) כמ"ד קנסא לעניים, ור"י היה עני "מכתלי ביתך ניכר שפחמי אתה". ברכות כ"ח.		
ולמה לא נתן לו גם מעשר עני?		
1) שרצה ליתן להרבה עניים, כי הנותן מתנותיו לכהן א' מביא רעב לעולם.		
2) ר' יהושע לא היה עני ממש, דהיה לו 200 זוז, אך התפרנס בדוחק, ורחוק מעשירות לכן מותר לו ליקח מעשר ראשון, שאין צריך בזה עני גמור ואסור לו ליקח מעשר עני, שזה דוקא לעני גמור.		
(ב) כמ"ד קנסא לכהן – אף לכהן ונתן לר"י מפני היותו לוי		

כיצד הקנה ר"ג את המעשרות?		
מבואר בגמ' שהשכיר להם את מקומו. והקנה להם המעשרות אגב השכרת הקרקע.		
ומה שהקנה להם דוקא מקומו:	בהו"א – משום דבעינן צבורים.	במסקנה – משום שלא להטריחם להוציא המעשר, מיד כשיעלו ליבשה.
ש. לכאורה קשה מנלן דהוי אגב, אולי הקנה החצר ולכן השכיר להם את מקומו דוקא?		
ת. בגמ' ב"מ יש מחלוקת. י"א דכיון שאין החצר משתמרת לדעתם, א"א להם לקנות בחצר. ולפי"ז לק"מ וי"א דכאשר יש דעת אחרת מקנה, קונים אף בחצר שאינה משתמרת. ומ"מ יש להוכיח דבעינן צבורים, דאל"כ תקשי למה השכיר להם מקומו, היה יכול להשכיר מקום אחר ולהקנות בקנין אגב. שלנ"ל.		
ש. ולמה לא הקנה להם המעשרות בחליפין? ת. מתנו"כ, נתיבא כתיבא בהו. "חליפין", דרך מו"מ הוא. "אגב", נתיבא אלימתא היא. גמ' ב"מ.		

ומקומו מושכר לו

תוס' מקשים: אמאי לא הקנה המקום בחליפין?
 ומתצים: דשאלה ושכירות לא מקני בחליפין, דאמר התם וכו'.
 בתוה"ר כ' טענה נוספת: די"ל דא"א להקנות מטלטלין במתנה, אגב קרקע בשאלה.
 יש שרצו להוכיח מכך שהתוס' לא תי' כן, שהם סוברים דאפשר להקנות מטלטלין במתנה אגב קרקע בשאלה ושכירות וע' אה"ב מ"ה.
 עוד עי"ש ק"ו המהרש"א ותי' רע"א על הוכחת התוס'.

זכו בשדה זו לפלוני חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה ופירש"י זכו – החזיקו בה לצרכו

מבואר בזה דקנה השדה בחזקה, קודם שנתן השטר.
 וקשה דלעיל אמרינן דהמוכר שדה לחברו ונתן דמים ועדיין לא קיבל השטר, לא נגמר המקח כי הלוקח מקפיד שלא יחול עד שיקבל השטר, וא"כ ה"נ נימא שלא נגמר הקנין עד שיבוא השטר לידי הלוקח ולמה לא יוכל לחזור בו?
 י"ל: 1) שמדובר כאן במתנה בלבד (אמנם ברמב"ן כתוב שמדובר גם במכר)
 2) שבקנין חזקה, אין הלוקח מקפיד על השטר, משום דהוי קנין אלים שעושה מעשה בגוף הקרקע (אמנם יש בענין זה פלוגתת ראשונים)
 3) שזה היה שטר ראייה, והדין הנ"ל נאמר רק בשטר קנין (יש בזה ג"כ מח' ראשונים)
 4) שזה היה במקום שאין רגילים לכתוב שטר.
 מדוע רש"י לא פירש "זכו" – בחליפין? עי' אה"ב סוף אות מ"ז.

זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו את השטר, חוזר בשטר.		
שי' רש"י	שי' תוס'	
הטעם	אין רצוני שתהא לו ראייה בידו. ונתבאר בריטב"א שעד שלא נכתב ונמסר מדעת המתחייב, אין לזה תוקף של "שטר" וחשיב עדות "מפי כתבם".	לא ניחא ליה, משום דאית ליה פסידא, דאיכא קלא טפי בשטר מבעדים וזילי נכסיה, וגם יראים להלוות לו כשמכר או נתן, לפי שנתמעטו שעבוד קרקעותיו.

דיני קנין אגב	
המקור	ויתן להם אביהם מתנות וכו' עם ערי מצורות ביהודה
הדין	ההוכחה
אין צריך שיהיו צבורים	1) הגמ' ניסתה להוכיח דלא בעינן, מהמשנה דקרקע כ"ש מהני לקנות עמה נכסים שאין להם אחריות ואם צריך צבורים, מה החידוש בזה שקונה מטלטלין זעירים בקרקע כ"ש? ודחתה, די"ל דהוי חידוש שיכול לנעוץ בה קנה ולתלות בה מרגלית ויקנה מטלטלין בשווי אלפא זוזי אגב קרקע כל שהוא שערכה מועט ביותר.
	2) הגמ' ניסתה להוכיח דלא בעינן, מהא דמדוני שהקנה מטלטלין רבים וגדולים, אגב צפוננו של בית סלע. ודחתה, די"ל דנפיש טובא אלא דקשה כסלע.
	3) הגמ' ניסתה להוכיח דלא בעינן, מהא דאדם א' שהקנה מטלטלין רבים וגדולים אגב טפח על טפח. ודחתה די"ל דהוי דמי.
	[לפי ג' רש"י בכת"י מוכרחים לומר דאיירי בדמי, הן במעשה דאדם א' והן במעשה דהמדוני. אבל לפי ר' שמעיה והקונט', הגמ' מסיקה שאין הכרח לכך].
	4) הגמ' ניסתה להוכיח דבעינן צבורים, מהא דר"ג שהשכיר לחבריו את מקום המעשרות בדוקא. ודחתה די"ל שעשה כן רק כדי לא להטריחם למהר להוציא המעשרות מרשותו. ומסקנה
5) במסקנה מוכיחה הגמ' מדרב חייה בר אבין אמר רב הונא אם קדם מוכר וכתב שטר וכו' כיון שהחזיק עמו בקרקע, נקנה שטר בכל מקום שהוא.	
פירוש: המוכר שדה לחברו בקנין חזקה, והקנה לו שטר שכתב לו עליה זה מכבר, אגב הקרקע, קנה. הגמ' ניסתה לפרוץ ולטעון דשאני שטר מכר דהוי לגבי קרקע זו, כמו אפסר. ודחתה דאמרו ע"ז דמהני מדין "אגב", כשאר מטלטלין.	
שדה במכר ומטלטלין במתנה, מהני. וה"ה בהיפך. תוה"ר. ריטב"א	ר"ג הקנה לחבריו מעשרות במתנה אגב קרקע בשכירות.
שדה לאחד ומטלטלין לאחר נשאר בספק (ובהיפך. עי' אה"ב נ"ד)	הגמ' מנסה להוכיח מהא דהקנה ר"ג מעשר עני לעניים אגב השכרת קרקע לר"ע. ודחתה: א) די"ל דאף הקרקע השכיר לעניים ע"י ר"ע. ב) די"ל דאף המעשרות הקנה לר"ע ומהני משום דהוה כיז עניים.
הא פשיטא שצריך שיאמר "קני ארעא", אך לא סגי שיאמר "קני ארעא ומטלטלין", אלא צריך שיאמר ג"כ "וקני מטלטלין אגבה". לפירש"י לא סגי שיאמר "וקני מטלטלין עמה". והר"ן פליג. להר"מ צריך שיאמר ג"כ רק בדלא הוו צבורים אבל בצבורים אין צריך שיאמר. והראב"ד פליג עליו. כשהמטלטלין במכר, מסתמא המוכר מקפיד שלא יחול הקנין על המטלטלין, אא"כ שילם לו הקונה, כל תמורתם. ואם עדיין לא שילם לו, אמרינן דה"ק ליה "זיל קני להו באגב לכשתתן דמים" (לש' הרשב"א).	
דהיינו שכאשר ישלם, יחול הקנין אגב, למפרע. ואם שילם מקצת, קונה רק כנגד מעותיו. אמנם אם פירש להדיא "קני קנין גמור אגב קרקע" וזקף עליו הדמים בהלואה, שפיר דמי וקנה מיד, דלא גרע מנותן במתנה אגב קרקע, דקני. רשב"א. תוס' רי"ד.	

קנין עשר שדות

המוכר לחברו עשר שדות בעשר מדינות:

אם עשה חזקה באחת מהן, ע"מ לקנות כלם, מהני. אבל אם קנה האחת בכסף או בשטר, ורוצה שע"י קנין זה יקנו לו גם שאר השדות, לא מהני.

הטעם: בחזקה איכא סברא, דסדנא דארעא חד הוא, ומשום כך יכול החזקה שעושה בזו, להועיל גם לשאר השדות (אמנם דוקא כשיש דעת אחרת מקנה על כל השדות).

במכר, מהני קנין זה רק אם כבר שילם דמי כולן. דאל"כ מקפיד המוכר שלא יגמר הקנין כ"ז שלא קיבל הכסף (והוי כאומר לו "קני לכשתתן הדמים". כמו שהבאנו לעיל דברי הרשב"א לגבי קנין אגב) ואע"פ שהקונה שדה בחזקה אין המוכר מקפיד עד שישלם דמים (ע' אה"ב ט"ז), מ"מ הכא שלא עשה החזקה בשדה הזו ממש, המוכר מקפיד על הדמים. והקשו התוס': א) א"כ למה צריך במכר את הקנין עשר שדות, יקנה בכסף? ב) במה יפה כח חזקה מכסף, הלוא לא מהני בלא כסף?

ותי' מהלך ראשון: דהיפוי כח הוי כשנותן במתנה ואז אין צריך כסף. או אפ"ל במכר, כאשר מפרש שאינו מקפיד על הדמים. ומה שאמרו במכר סתמא דקונה בקנין עשר שדות אם נותן הדמים, זהו במקום שכותבים שטר, שאז הכסף לא מהני עד שיתן שטר, אבל הקנין חזקה דעשר שדות, מהני. [וזהו כשיטת הראשונים, דבקנין אין הלוקח מקפיד שיבוא השטר לידו. אמנם צ"ע מ"ט המוכר מקפיד שיתן הדמים והלוקח אינו מקפיד שיתן השטר?]

מהלך שני: שמדובר במכר סתמא ואינו נותן לו דמים ממש, אלא מוחל לו חובו בדמי השדות. ובכה"ג נחשב ששילם השדות, אבל אין זה מועיל לקנין, ולכן צריך לקנותם מדין חזקה ד"עשר שדות". ויש כאן יפוי כח בחזקה, שמספיק שיעשה הקנין חזקה רק על שדה אחת.

אמר רב אחא בריה דרב איקא וכו':

עי' אה"ב אות ס"א.

משנה: הסוטה עונה אמן אמן, וזה כולל על האלה ועל השבועה.

והשבועה כוללת מאיש זה ומאיש אחר. ושלא סטיתי מזמן האירוסין. ואם היא כנוסה (שהיבם כנס אותה ביבום), שלא סטיתי גם בזמן היותי שומרת יבם (וגם תחת בעלי הראשון מזמן האירוסין). וילפינו לזה מקרא ואמרה האשה אמן אמן.

וכל זה הוא מדין גלגול שבועה. כי אלולא הגלגול, לא היתה נשבעת, אלא על הסתירה שנסתרה עם אותו אדם, שלא זינתה עמו.

חידוש מיוחד יש בכך שנשבעת גם על זמן האירוסין ושמירת יבם, שזהו זמן שאינו בר חיוב שבועה כלל, כי גם אילו תיסתר בזמן זה, לא יוכל בעלה (ויבמה) להשקותה על כך.

ומינה יליף עולא דמגלגלין שבועה אף ממטלטלין, לקרקעות שאינם בר חיוב שבועה כלל, דהא אין נשבעים על הקרקעות (ולא רק ממטלטלין שהודה במקצת למטלטלין שכפר הכל, וכיו"ב).

ומגלגל דארוסה הוי זמן שאינו בר חיוב שבועה?

(1) מדכתיב "תחת אישך" ילפינו דאינו יכול להשקותה קודם נישואין.

(2) מדכתיב "ונקה האיש מעוון" ילפינו דאינו יכול להשקותה אם בא עליה אחר שנסתרה ונאסרה לו.

(3) מדכתיב "מבלעדי אישך" ילפינו דאינו יכול להשקותה א"כ קדמה שכיבת בעל לבועל.

(4) ואם בא עליה בבית אביה באירוסין, ואח"כ נסתרה, ואח"כ כנסה לחופה. זה תלוי בפלוגתא דאם יש חופה לפסולות או לא. רב סבר יש חופה לפסולות, והדבר אפשרי שישקנה על סתירת אירוסין בכה"ג, ושמואל סבר אין חופה לפסולות, ואין זה נישואין א"כ בא עליה (תוס' ישנים יבמות נ"ז:), וממילא א"א שישקנה בכה"ג. כי אם לא בא עליה, ליכא "תחת אישך" ואם בא עליה ליכא "מנוקה מעוון"

[ואפילו אם בא עליה קודם שנודע לו שנסתרה, לא חשיב מנוקה מעוון, כיון שבשעת ההשקיה, יודע שבא עליה באיסור. אבל כשאינו יודע בשעת ההשקיה שבא עליה משנאסרה לו, חשיב "מנוקה מעוון" אפילו על הצד שזינתה ונאסרה לו, (דעפ"י ידיעתו עכ"פ הוא מנוקה מעוון), ושפיר יש לגלגל עליה שבועה כזו. (עי' אה"ב ע"א). תוד"ה ונקה].

שיטת תוס'

עולא סבר כשמואל, ולכן ארוסה הויא לאו בר חיוב שבועה.

ולא רצה למילף מאיש אחר, כי הוא בר חיוב שבועה, אם יקנא לה ממנו ותסתתר עמו (והא דממעטינו דאין מקנאין לה מקטן, היינו פחות מבר ט', שאין ביאתו ביאה כלל.)

ואילו רב, לא מצוי למילף מארוסה, כי היא בר חיוב שבועה (כנ"ל. דהיינו אם בא עליה בבית אביה ונסתרה ואח"כ כנסה בחופה לבד). ויליף מ"איש אחר", דכולול בזה אפילו קטן בן ט', וסבר דמעעטינו מקרא ד"איש" ולא קטן, שאין מקנאין לה ממנו, אע"פ שביאתו אוסרתה לבעלה.

שיטת רש"י

עולא סבר אפילו כרב ואעפ"כ יליף מארוסה גלגול שבועה לקרקעות.

התוס' מפרשים טעמו, מפני שזה מציאות דחוקה שנבוא לידי השקיה (כפיה"נ כי לא שכיח שיבוא עליה באירוסין). והקשו עליו דא"כ למה הגמ' לא מביאה את הפס' "מבלעדי אישך" שהוא הפס' העיקרי שמוכיח שאינה בר חיוב שבועה, ועל ידו נדחים כל האפשרויות? ועי' אה"ב אות ע' מה שתירצנו ומה שפלפלנו בענין.

הילפותא בפסוק

השבועה: (תוד"ה אמן)

כתיב תרי אמן. מחד ילפינו על כל דברי הכהן המוזכרים בפס', דהיינו אלה, ושבועה מאיש זה ואיש אחר. אמנם כיון שבפרשה כתוב "תחת אישך", הו"א דלא תשבע אלא על זמן הנישואין (ועי' אה"ב ס"ו) הקינוי הסתירה וההשקיה: (תוד"ה אלא)

כתיב "תחת אישך" - דמשמע בנישואין ומאיך גיסא איכא ריבוי "איש איש" - לרבות אירוסין.

ומשמע דאם היה כתוב רק "תחת אישך" הו"א דהכל צ"ל בנישואין.

ומאחר דאיכא ריבוי ד"איש איש", לא ממעטינו מ"תחת אישך" אלא את ההשקיה שצריך שיהא בנישואין.

ולכן, הקינוי ודאי שפיר דמי שיהא באירוסין, והסתירה תלוי בפלוגתא דרב ושמואל אם זה אפשרי, כפי שביארנו לעיל.

ש. איך לומדים מגלגול שבועה דסוטה שהוא איסורא, לגלגול דמשנתנו שהוא ממונא הלוא ממונא מאיסורא לא ילפינן?

ת. בקל וחומר. ומה סוטה שלא ניתנה שבועה שלה להיתבע בעד אחד (בעינן ב' עדים בסתירה, דילפינן דבר דבר מחיוב ממון), מגלגלין. ממון שניתן להיתבע בעד אחד (דע"א מחייב שבועה דילפינן לא יקום ע"א באיש לכל עוון ולכל חטאת, אבל קם הוא לשבועה), אינו דין שמגלגלין?!

ש. מצינו שמגלגלים אף משבועת ודאי לספק, כגון משבועת מודה במקצת, לחלוקת שותפין ואריסין (שאחר שחלקו אין האחד יכול להשביע חברו שלא גזל מן השותפות, דלא תקנו רבנן שבועה זו אלא אם רצה להשביעו קודם שחלקו. וטעם השבועה הוא משום דמורו היתר). ואיך ילפינן מסוטה, הלוא התם מגלגלין מספק לספק וא"א למילף מיניה אלא כה"ג או מודאי לודאי, שהגלגול אינו גרוע מעיקר השבועה, אבל לגלגל מודאי לספק, מנלן?
ת. במה מצינו. מה שבועה האמורה בפנים (סוטה נשבעת בעזרה), עשה בה ספק כודאי. אף שבועה האמורה בחוץ (שאר שבועות), עשה בה ספק כודאי.

ומבאר העצמו"י דהוי גילוי מילתא. והסברנו דהתורה חייבה שבועה בסוטה על סתירה ודאית ומינה מגלגלין גם על ספק שלא ידוע שנסתרה, וה"נ יש לגלגל בכ"מ מודאי לספק.

עד היכן גלגול שבועה:

מגלגלין אפילו אם טוען לו שנמכרת לי לעבד עברי. [אבל אם טוען עבדי (הכנעני) אתה, אינו נשבע, כי אפילו יודה אינו נאמן דהוי דשב"ע וצריך ב' עדים].

ובזה יש חידוש מיוחד: שחוץ מזה שע"ע גופו קנוי ואינו בר חיוב שבועה (רש"י ותוס' לעיל ז'. נחלקו בזה. רש"י פי' דאדם הוקש לקרקעות ולפי"ז מובן היטב. ותוס' פליגי וסברי דע"כ בלבד הוקש, ולשיטתו יל"פ כדברי הר"ן דכיון שגופו ממון א"כ הכא הוא תובע גוף ולא ממון, ולא מצינו שבועה אלא בתביעת ממון), היה מקום לומר דכיון דמכירת ע"ע ודאי יש לה קול אפילו יותר ממכירת קרקע (דהוי מילתא דתמיהא. יעב"ץ), א"כ מדלא שמענו שנמכר, מסתמא שקר הוא, קמ"ל דיכול להשביעו.

אמנם כ"ז בטוענו ודאי, אבל בטענת ספק, כתבו התוס' דאין יכול להשביע בגלגול, אא"כ ספק שיש לנו לחוש קצת שיש ממש בטענתו.

הקורא לחברו עבד – בי"ד חייבים לנדותו.

פירש"י: כיון שזלזל בו, אף הם יזלזלו בו. ותוס' פי': שכיון שקראו עבד שהוא ארור, כך מקללין אותו בארור, דהיינו נידוי.

הקורא לחברו ממזר – סופג ארבעים – מכות מרדות מדרבנן (שזה פחות מנידוי. רש"י). כיון שאמר עליו שעובר בלאו אם נושא בת ישראל, אף הוא ילקה כדין עובר בלאו.

הקורא לחברו רשע – יורד לחייו, כלומר מותר לו לשנאתו ואף למעט פרנסתו ולרדת לאומנותו (ע' אה"ב ע"ט, פ')